

ย่อบือ

ย่อบือ

เรื่อง นิศานาถ รัตนวิไลลักษณ์

ภาพ ศรัณย์รักษ์ สันติอรุโณทัย

เรียบเรียง นิศานาถ รัตนวิไลลักษณ์

มีนาคม 2563

มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Foundation for Applied Linguistics) ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 5 และ 6

“โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยโดยนำภาษาถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้ (ทวิภาษา : กะเหรี่ยงสกอร์ – ไทย)”

Supporting Mother Tongue Based MLE Project in Ethnic Minority Communities in Thailand : Sgaw karen - Thai

ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิเกื้อฝันเด็ก Child’s Dream Foundation (CDF)

เล๊อนี่ อ่าปู่ศี เต่อปลือ เก่อยา ป่ายี เต๊อยี โอ่ะแว เล๊อ เก่อเจ่อโค่ ปฆาเก่อญูอ กล๊ะเน่ ศืออ่อะ ศืออ่อ เล๊อ ต่าปฆ่าปู เม่แว เล๊อ อ๊าคู อ่อะเน่ว เล๊อ ต่ามาอ่อะ มาออ เล่อะ ปฆาเก่อญูอ กล๊ะเน่ เต๊อ เน่ อ่อะ บ๊ะ เม บ๊ะ ที ก๊อมื่อนี เน่ เฆ๊ ต่า เล๊อ ป่าเก่อจ่า เมอเล๊อ เน่ อ่อะ บ๊ะ เม ก๊อ จื๊อ

มือเต่อนี ปอซ๊าปฆา เต่อฆา เฮ เป่อท่อ แต๊ท่อ ต่า เดอ แว เจ๊อที เน่อ เฆ๊ ต่า เล๊อ ป่าเก่อจ่า ก๊อมือนี เจ่อ เต๊อที ป่าเก่อจ่า เฮ เป่อ น๊อฆา เจ่อ ซ๊ะ เก่อญอ เก นา แล โอ่ะ บู๊ ยา เล๊อ อี เจ่อ เก๊อ เฮ๊ ลอ เน่อ ต่า เต่อมี พอควา ฆาเน่ แล ฆอ โอ่ะ ปอซ๊ะปฆา อ๊ะ ที่ ต่าคลี บอๆ เล๊อ ปอซ๊ะปฆา อ่าจื๊อ ปู ปอซ๊ะปฆา แต๊ แว เจอ เกอ เฮ ลอ เน่อ ต่าคล เต่อ จฆอ น่า คล๊ะเน่ แล ซู่ ออ เน่อ เม๊อ เน่ เก ออ วีเน่อ เต๊อ บ๊ะ อ่อะ เล่อะ บ่า พ๊ะ เน่ เก ออ เต่อ นอ แล ซู่ เก ด๊อ เน่อ ต่า เก๊อ เน่ เก พ๊ะร๊ะ เน่อ แอ๊ ฆี่ะ อ๊ะเบ่ะ กล๊ะ เน่ เก พอ อ่อะ ออ

พ่อควา ฆาเน่ กว่า ต่าคลี บอ จ๊ะ ท่อแว
ต่าคลี กล๊ะเน่ ป่า ก๊อ เล๊อ เม่อ ต่า ลอฮ
ปอซ๊ะปฆา แต๊ แว ต่าคลี กล๊ะ อี ป่า ก๊อ
เล๊อ บือ ฆี๊ เน่ ต่า คลี แล ซู่ แว กว่าแชว่
แวเฆ เต่อ บลื๊อ ลา บือ ซ่า ลาท่อ เฆ ร๊ะม๊ะ
บู๊ ท่อ เล๊อ ป่า กู๊ ออ อ่า ซ๊ะ คือ ต่า

ต่าพือ แล เล๊อ ปฆาปู ด๊อ เล๊อ อ๊ะ เก่อ ศือ เซ่ เล๊อ อ๊ะ โด่ะ เซ๊อคา ศือ แว เน่ กู๊ ลี เก มา แว มา แว วี แล ก๊อ เน่ เก อ่ามา อ่ามา แล กว่า แว วี จ๊ะแว ป่าก๊อ เล๊อ เมอ ต่า ลอฮ ต่าพือ แต๊ แว อ่ามี เต๊อ โอ่ะ ดี๊บ่ะ อ่า มา จ๊ะ ด๊อ แว ป่ามา ดี ลอฮ

พอ แว มี กว่า แว บือคลี เฆ ต่า โม่ อ่อะ อ่าซ่ะ อ่อะ แว ฆา มอๆ อ๊ะต่า กวี่ะ โด่ะม๊ะ ป่าอู๊เน่ ซ๊ะ ลอ เดอ เฆ เน่ บือซ่า แล ซู่แว ด๊อ เน่ แว อ่าท่อ อ่าปี๊ เต่อเก่อยา วีเน่ อ่าบือคลี โอ่ะ ร๊ะ เล๊อ ญ่า เน่ เอ๊ บือ อ๊ะ เบ่ เล๊อ จื๊อ ซูอ่อะ ต่าเชอเก่อต่อ ร๊ะ แค่ น่าอี เน่ โช่โม่ แว เล๊อ เป่อเก๊อ มา ดี แลฮ เล๊อ เป๊อ เก่อ เอ๊ บือ เบ่ะ เล๊อ อ่าญอ ซูอ่อะ ต่าเก่อต่อ จฆา

มือเต่อนี ต่า พือ เศ่ ท่อ เล๊อ ต่าปฆ่าปู ช่อะ เดอ เซ่ เต๊อ กล่อะ เก ตือ เล๊อ เด๊อก๊อ ปฆาเก่อญอ แล คู่ เซ่อก๊อ คู่ เน่ อ่าปู เล๊อ เป่อ เก๊อ เต่ ลอ บือ ซ่า

เป่อ เก๊อ ชื่อ อ่อะ บือ ปายีโพ โช่โม่ แว เล๊อ ป่า ชื่อ บือ เซ บือเบ่ คะ ฆี๊ ยอ ปาก๊อฆามา แว ดี อี คี่นี ด๊อ ต่าพือ อ่ามา ชื่อ อ่อะ บือ ก๊อ มือนี อ่าพี๊บ๊ะชา แต๊ เอ่ะ อ่าวา ซ๊ะ ชื่อบือ เต่อแก๊เล่อบาฮ

ต่าพือ แล เล๊อ ปฆาปู ด๊อ เล๊อ อ๊ะ เก่อ ศือ เซ่ เล๊อ อ๊ะ โด่ะ เซ๊อคา ศือ แว เน่ กู๊ ลี เก มา แว มา แว วี แล ก๊อ เน่ เก อ่ามา อ่ามา แล กว่า แว วี จ๊ะแว ป่าก๊อ เล๊อ เมอ ต่า ลอฮ ต่าพือ แต๊ แว อ่ามี เต๊อ โอ่ะ ดี๊บ่ะ อ่า มา จ๊ะ ด๊อ แว ป่ามา ดี ลอฮ

ต่าพือ แต๊ แว เต่ ลอ บือ เบ่ะ เล๊อ เช่อะปู ย่อ อ่า โป อ๊ะ เก๊อ ท่อ เน่อโท่ปล่า ค่อ อ่าเก๊อ ลอ บ่ะ ต่าปู บืออ๊ะ เบ่ะ เก่อ ค๊ะฆี่ อ่ามาแต๊ แว ก๊อ เล๊อโช่โม่ ต่าพือ แต๊ แว อ่ามี มี่อะ ก๊อ เล๊อ โช่โม่ น่อ ต่าเช่อเก่อต่อ เน่ ปลอ ยี เลปู ป่า ก๊อ เล๊อ โช่โม่ ตื่อเล๊อ มือชา เต่อนี ญาอี

เรื่อง ตำข้าว

ย้อนกลับไปเมื่อหลายร้อยปีก่อน มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งอยู่บนภูเขา ผู้คนเหล่านั้นมีวิถีชีวิตที่หาเก็บของป่าเป็นอาหาร ได้แก่ เผือก มัน มะก่อ พอฤดูพืชผลหมด พวกเขาก็อดมื้อกินมื้อ ในทุก ๆ วัน พวกเขาจะขอพรจากเทวดา ขอให้พวกเขามีอาหารกินทุก ๆ

และแล้ววันหนึ่งมีตาแก่คนหนึ่งปรากฏตัว พูดกับพวกเขาว่า “ฉันเห็นพวกเธอขอพรจากเทวดาทุกวัน แต่ไม่เห็นมีเทวดาโผล่มาสักที ฉันเห็นใจพวกเธอนะ มาๆ เข้ามาใกล้ฉันสิ ฉันมีอะไรจะให้ ชายหนุ่มคนหนึ่งก็เข้าไปใกล้ตาแก่ เขาเห็นเมล็ดสีทองสวยงามในมือของตาแก่ ตาแก่พูดว่า “ฉันจะให้เมล็ดสีทองนี้แก่พวกเธอ 1 กำมือ ตาแก่ยื่นเมล็ดสีทองให้ ตาแก่บอกว่า “ให้พวกเธอเอาเมล็ดนี้ไปปลูกให้ออกผลเยอะ ๆ เมื่อได้ผลเยอะแล้วพวกเธออย่ากินหมด แบ่งเอาผลออก 1 ส่วนแล้วไปปลูกต่ออีกจนได้เป็นหลายๆ ถัง พวกเจ้าสามารถแกะเปลือกมันออก แล้วนำเมล็ดที่เอาเปลือกออกแล้วมาหุง” พวกเขามองเมล็ดสีทองแล้วถามว่า “ตา เมล็ดนี้เรียกว่าอะไร” ตาแก่ตอบว่า “เมล็ดนี้เรียกว่า ข้าว” พวกเขาจึงนำเมล็ดข้าวไปปลูก ถางหญ้า ดูแลต้นข้าวอย่างดี

เมื่อเวลาผ่านไปต้นข้าวก็เติบโตจนถึงฤดูเก็บเกี่ยว พวกเขาต่างตื่นเต้น พากันไปเก็บเกี่ยว พวกเขาได้ผลผลิตทั้งหมด 10 ถัง จากนั้นพวกเขาก็แบ่งกันและเก็บส่วนหนึ่งไว้เพื่อนำไปปลูกต่อตามที่ตาแก่ได้บอกไว้

หลังจากที่พวกเขาได้รับเมล็ดข้าวมาแล้ว พวกเขาจึงช่วยกันแกะเปลือกข้าวออกแล้วนำไปหุง โดยการนำเมล็ดข้าวที่แกะเปลือกออกแล้วไปใส่หม้อ เอาน้ำใส่ เมื่อเห็นว่าข้าวเริ่มสุกใช้ไม้คนข้าว แล้วก็รอจนข้าวสุกพอดี เขาเปิดฝาหม้อออก ข้าวเห็นเมล็ดข้าวขาวสวย มันน่ากินมาก พวกเขาลองกินคนละคำ แล้วพูดพร้อมกันว่า “อร่อยมาก” พวกเขาชอบและนำเมล็ดข้าวที่อยู่ในกระสอบเอาไปปลูกอีก จนได้เพิ่มอีก 100 ถัง ตั้งแต่นั้นมาพวกเขามีข้าวมากมาย

วิธีที่พวกเขาเอาเปลือกข้าวออกในตอนนี้คือ พวกเขาใช้มือแกะเปลือกข้าวออก มันใช้เวลานานกว่าจะได้เมล็ดข้าวสารให้มีปริมาณมากพอที่จะนำไปหุง พวกเขาจึงคิดหาวิธีใหม่ในการแกะเปลือกข้าวออกอย่างง่าย ๆ และใช้เวลาน้อยลง

วันหนึ่งลุงดีเดินออกมาจากป่าพร้อมด้วยท่อนไม้ 1 ท่อน เมื่อมาถึงที่หมู่บ้าน ก็เรียกคนในหมู่บ้านมาช่วยกันขุดเนื้อไม้ข้างในออกให้เกิดเป็นหลุมเพื่อจะใส่เมล็ดข้าวลงไปประมาณ 1 ถัง แล้วจากนั้นก็เอาไม้ท่อนยาวๆ มาตำเมล็ดข้าวเปลือก คนในหมู่บ้านเห็นว่าการใช้วิธีนี้เป็นวิธีที่ทำให้เปลือกของเมล็ดข้าวออกได้ง่ายและเร็วขึ้น พวกเขาก็พากันใช้วิธีนี้

สองสัปดาห์ต่อมา ภรรยาของลุงดีตำข้าวทั้งวัน ทำให้ปวดหัวไหล่ ปวดเมื่อยทั้งตัว จึงต้องนอนพัก และได้บอกสามีว่า “พี่...ฉันตำข้าวไม่ไหวแล้ว” ลุงดีเห็นภรรยามีอาการปวดเมื่อย เขารู้สึกสงสารและเป็นห่วง จึงคิดหาวิธีใหม่ เขาเดินไปนั่งที่เก้าอี้ เอามือกอดอก ครุ่นคิดหาวิธีสักพัก เขาก็พูดออกมาว่า “คิดออกแล้ว” พร้อมกับเดินไปบอกภรรยาว่า พี่มีวิธีใหม่ ถ้าพี่ทำเสร็จแล้วจะพาไปดูนะ นอนพักผ่อน ๆ เดี๋ยวพี่กลับมา

ลุงดีก็เดินเข้าไปในป่า เพื่อหาไม้ที่มีขนาดพอประมาณจำนวน 3 ท่อน เมื่อได้ครบแล้วก็เดินกลับบ้าน แล้วลงมือทำอะไรบางอย่างตามที่ลุงดีได้คิดไว้ เมื่อทำเสร็จแล้วจึงไปเรียกภรรยามาดู ภรรยาออกมาดูแล้วถามว่า พี่ๆเขาเรียกว่าอะไร ลุงดีตอบ “มันยังไม่มีชื่อเรียกเลย” ภรรยาพูดต่อว่า “มันใช้งานอย่างไร” ลุงดีตอบว่า “ใส่ข้าวเปลือกที่ต้องการลงไปในครก แล้วเหยียบปลายคานด้านที่ยึดติดเสา ๒ ต้น เมื่อออกแรงเหยียบสากจะยกขึ้น พอยกเท้าขึ้นสากจะตำทุกสิ่งในครก จะทำให้ข้าวเปลือกกระเทาะออกเป็นข้าวสาร ภรรยาจึงพูดว่า “เรียกมันว่า ครกกระเดื่องดีไหม” ลุงดีก็ตอบว่า “เป็นชื่อที่ไพเราะมาก ตกลงเรียกว่าครกกระเดื่องละกัน ตั้งแต่นั้นมาในหมู่บ้านจึงมีครกกระเดื่องจนถึงปัจจุบัน

MTB MLE

Instructional and Learning Materials Repository